

bundel, waarin zowel buitenlandse deskundigen (Glen Cain, U.S., en John Rex, U.K.) als Nederlandse academici (A.J.F. Köbben en J.A.A. van Doorn, beiden verbonden aan de R.U. Rotterdam) en een beleidspracticus (H.J. Simons) de vraag naar het verstandig gebruik maken van wetenschappelijk onderzoek in de praktijk van het minderhedenbeleid in Nederland hebben trachten te verruimen tot een boeiend debat over de nieuwe mogelijkheden voor een beleidsontwikkend onderzoek.

Wij onthouden hier meer in het bijzonder de bijdrage van professor A.J.F. Köbben. Zij heeft voor ons, als deelbijdrage tot de opzet van de bundel, de mogelijkheden en moeilijkheden van wetenschappelijke aanbevelingen voor te voeren beleid, op een zeer mooie wijze geïllustreerd. Professor Köbben laat aan de hand van enkele alledaagse voorbeelden de moeilijke grens zien tussen 'oordeel' (dat grosso modo in overeenstemming is met de feiten) en 'vooroordeel' (dat grosso modo met de feiten in strijd is). Hij laat bovendien zien dat 'discriminatie' *niet* noodzakelijk op vooroordelen berust, wat de bestrijding ervan nog bemoeilijkt. Voor de auteur 'is het meest effectieve middel om klachten over buitenlanders, gebaseerd op een juist oordeel (!), te bestrijden, te zorgen dat zij die positie verliezen. Dat zij, met andere woorden, wat werk, inkomen, onderwijs en huisvesting aangaat op gelijke voet komen te staan met anderen' (p. 64).

Een dergelijke conclusie gaat voor ons terug op een *goed* begrepen taakverdeling tussen beleidsverkenkend onderzoek en wetenschappelijk verantwoorde beleidsmaatregelen.

Wij durven concluderen, naar een nabije toekomst toe, dat het beschikbaar worden van overzichtsstudies naar deelaspecten van het minderhedenvraagstuk in Nederland de specificiteit van de onderzoeksvragen meer en meer zal helpen groeien naar andere publikaties van dit type. En dit zou een zeer welkome voortzetting zijn.

M.-C. Foblets

Gelijk geregeld: over de rechtspositie van duurzaam in Nederland verblijvende vreemdelingen, Ars Aequi Libri (Nijmegen), 1984, 232 p., met bijdragen van J.C.M. Leijten, Thomas Hessels, Thom Holterman, Harry Staal, H.P. Vonhögen, A.H.J. Swart, H.U. Jessurun D'Oliveira, P. van Dijk en R.M.A. Guldemond, P. Baudoin, en de congrescommissie

Naar aanleiding van het tienjarig bestaan van de Nederlandse Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken, publiceerde de Nederlandse Stichting Ars Aequi, eind 1984, in de reeks Ars Aequi Libri, een verslag van het congres 'gelijk geregeld', gehouden op 14 december 1984 te Amsterdam.

Na tien jaar rechtshulpverlening heeft de vermelde werkgroep de tijd in Nederland rijp geacht om een 'voorstel voor een Wet gelijke behandeling immigranten' naar voren te brengen.

De bundel markeert deze momentopname: het gaat bij dit congres om de rechtspositie van personen die juridisch (nog) geen Nederlander zijn, maar de facto niet langer vreemdeling.

Op de studiedag wordt het voorstel dan ook voorgebracht als hoogstdringende en consequente stap naar *juridische* erkenning van het feit dat grote groe-

pen immigranten een vaste plaats in de Nederlandse samenleving hebben ingenomen. Met haar voorstel van wet heeft de werkgroep, aldus de congrescommissie, willen reageren tegen de status van 'tweederangsburgers' waarin (ook langdurig) in Nederland verblijvende vreemdelingen verkeren door het regime van de Nederlandse Vreemdelingenwet van 1965.

Er worden twee voorstellen op de werktafel gelegd:

- behandeling als Nederlander van immigranten, die vijf jaar of meer onafgebroken in Nederland hebben gewoond (daaronder zijn ook de partners en de kinderen van deze immigranten begrepen);
- gelijke behandeling als Nederlanders van deze immigranten;

De door de werkgroep voorgestelde, generieke wettelijke gelijkstelling wil, naar de woorden van de Nijmeegse rechtssocioloog Groenendijk, de expliciete achterstelling in rechtspositie van deze buitenlanders op allerlei gebieden opheffen *zonder* dat hierdoor noodzakelijk een juridische belemmering voor terugkeer naar het moederland wordt opgeroepen, of — meer algemeen — formeel afstand moet worden genomen van het herkomstland.

De congresbundel nu behandelt de voor- en de nadelen van het voorstel, evenals de toepassingsmogelijkheden en inherente beperkingen wat betreft de verschillende deelgebieden van het recht (staatsrecht, arbeidsrecht, sociale zekerheid, internationaal privaatrecht, volkenrecht, strafrecht en vreemdelingenrecht).

Kunnen wettelijke regels wel daadwerkelijke gelijke behandeling van vreemdelingen ten opzichte van Nederlanders tot effect hebben? Het antwoord laat zich niet éénduidig uitschrijven voor alle toepassingssectoren waarvoor het voorstel werd uitgedacht.

De verschillende bijdragen van de verzamelband en de structuur van de bundel zelf weerspiegelen precies de bezorgdheid van de congrescommissie om de kansen voor de beoogde structurele positieverbetering voor de vreemdeling in Nederland niet te ontcrachten door een al te globale aanpak. Na een artikelsgewijze toelichting (p. 17-40) van het wetsvoorstel zelf, worden, per rechtstak, de bestaande ongelijkheden en de varianten om te komen tot *de toepassing* van meer gelijkheid zo expliciet mogelijk in kaart gebracht.

In een afsluitend hoofdstuk biedt de bundel nog een korte analyse van de belangrijkste rechtspraak in de vermelde rechtsgebieden tussen 1979-1983; als een goede vertaling voor de lezer van de werksfeer waarin de werkgroep in 1984 haar voorstel heeft geformuleerd, en als het best mogelijke bewijs dat de discussie op 14 december 1984 niet blanco hoefde te beginnen (p. 176-198).

Eén vraag blijft bij dit alles onbeantwoord: hoe gaat het nu ná dit congres verder met het wetsvoorstel? Maar een dergelijke vraag vergeet dat het hier, in december 1984, slechts om *een eerste* presentatie aan de politiek gaat. Zolang zal de lezer zijn voordeel doen met de gedane suggesties, en aan de bundel zelf de beste leidraad hebben en houden om, met behulp van diezelfde suggesties, de meer recente ontwikkelingen in het Nederlandse minderhedenbeleid, anno 1985, vanuit een nieuw perspectief te beoordelen. Weliswaar reeds een beetje meer in de denksporen van de congresvoorstellen ...

Wij vernemen inmiddels dat ook in Vlaamse studiekringen de belangstelling voor het Nederlandse 'voorbeeld' groeit. Dienovereenkomstig een zéér ge-

lijkluidend wetsvoorstel zouden dan duurzaam in België verblijvende vreemdelingen volledig wettelijk kunnen worden geaccepteerd als medeburgers en het op grond van de bepalingen van de verblijfwet gevoerde beleid in België zou niet langer op hen van toepassing zijn.

Wijzelf hebben hierin een initiatief herkend dat, weze het op zéér eigen wijze, de volle nadruk leggen kan op het belang, óók voor het Belgische migrantendebat, van deze Nederlandse congresbundel.

M.-C. Foblets

Philippart, F. en Stroobants, M., Burgerlijke Stand - Nationaliteit, Vreemdelingen (Oranjeboek-serie, 2), Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, Vanden Broele, Brugge, 1985, 178 p.

Naar aanleiding van — en bedoeld als toelichting op — de zogenaamde ‘wet Gol’ van 28 juni 1984 *B.S.*, 12 juli 1984) is bij de uitgeverij Vanden Broele te Brugge in de reeks ‘Oranjeboek’, onder het nummer 2, een tweede bijgewerkte èn herziene uitgave verschenen van de losbladige handleiding ‘Burgerlijke Stand - Nationaliteit, Vreemdelingen’. Van de hand van de auteurs, F. Philippart en M. Stroobants, verscheen reeds ‘Burgerlijke Stand - Overlijden’. Thans hebben deze twee ambtenaren, vanuit hun bestuurspraktijk, willen inspelen op enkele grondige wetswijzigingen inzake toekenning, verlies en herkrijgen van de Belgische nationaliteit.

De artikelen 13 tot 21 van de wet van 28 juni 1984, betreffende de nationaliteit, zijn in werking getreden op 1 januari 1985 (K.B. 18 juli 1984, *B.S.*, 4 augustus 1984). Zij bevatten bepalingen die het Wetboek van de Belgische nationaliteit vormen, alsook wijzigings- en opheffingsbepalingen.

Voor zover nu de nieuwe wet heeft voorzien in een globale hervorming van het stelsel van de Belgische nationaliteit, is bij de practicus de behoefte ontstaan aan commentaar en begeleidende studies om en rond evenzovele wijzigingen. Nu is de indeling van de voorliggende bundel precies naar de maat van een dergelijk gebruik gesneden. Ter inleiding worden de bedoelde wetsartikelen hernoemen, waarna zij artikelsgewijze worden besproken en toegelicht. De bundel maakt de gebruiker wegwijs in de nieuwste doeleinden van de wetgever doorheen omzendbrieven van het Ministerie van Justitie, Memories van Toelichting, internationale overeenkomsten, losse beschouwingen en — niet in het minst — modellen van akten die bij deze materie zullen moeten worden opgesteld.

Nu beweren wij hier geenszins dat met deze herwerkte bundel in de Oranje-reeks de tot nu toe enige handleiding in deze materie voorligt. Wèl willen wij in deze recensie pleiten voor de overzichtelijkheid van de aanpak en de zeer hanteerbare formules waarin het initiatief van de auteurs werd gegoten. Duidelijk bedoeld om, in het licht van zeer grondige wijzigingen aan onze nationaliteitswetgeving, de practicus èn de rechtsonderhorige te helpen.

M.-C. Foblets